

Hraní amatérského divadla v České republice bylo zapsáno na Reprezentativní seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO

Dne 10. prosince byl v Dillí slavnostně oznámen zápis hraní amatérského divadla v České republice na Reprezentativní seznam nehmotného kulturního dědictví lidstva UNESCO. Za českou stranu se ceremoniálu zúčastnila delegace odborníků, zástupců divadelníků a představitelů státní správy. Zápis oceňuje dlouhodobou péči komunit, které tuto živou tradici udržují, rozvíjejí a předávají dál.

České amatérské divadlo je ve světovém měřítku mimořádně rozsáhlým a živým ekosystémem, který propojuje tisíce tvůrců, stovky souborů a rozsáhlé sítě festivalů, přehlídek a vzdělávacích aktivit. Žádná jiná země nemá tak rozvinutou a systematicky budovanou infrastrukturu amatérského divadla, jejíž kořeny sahají hluboko do historie, ale zároveň má silné moderní zázemí.

V České republice snad neexistuje místo, kde by se v historii amatérské divadlo nehrálo. Amatérské divadlo v České republice není okrajovou aktivitou – je to fenomén, který zasahuje do života obcí, měst i rodin. Po celé republice působí přibližně 3 500 registrovaných souborů. Jde o desetitisíce tvůrců - herců, režisérů, hudebníků, scénografů, techniků či organizátorů. Jejich práce každoročně přiláká statisíce diváků, pro něž je amatérské divadlo často nejdostupnější formou kultury v místě, kde žijí. Ať už jde o malé vesnické sály, kulturní domy nebo festivalová pódia, divadlo je přítomné tam, kde by jinak žádná jiná podoba živé kultury nebyla. Plní tak důležitou sociální funkci a významně přispívá k soudržnosti společnosti.

„Amatérské divadlo v Česku je významným spolutvůrcem komunitního života. V mnoha městech a obcích představují divadelní spolky zásadní centrum společenského dění – udržují mezilidské vztahy, posilují kulturní identitu a přinášejí do veřejného prostoru kreativitu i participaci“, říká Kateřina Churtajeva, generální ředitelka Národního institutu pro kulturu.

Amatérské divadlo sehrálo historicky zásadní úlohu při utváření moderního českého národa – od podpory českého jazyka přes podíl na národním obrození až po vznik celé řady městských divadel, která dnes tvoří základ české divadelní infrastruktury. V mnoha regionech působí soubory, jejichž tradice se předává po generace a které mají doloženou činnost delší než dvě století.

Významnou součástí této tradice je též metodika práce s dětmi a mladými. V evropském i světovém kontextu patří zvláštní místo českým literárně-dramatickým oborům ZUŠ, které podporují kreativitu, osobnostní rozvoj i kritické myšlení mladých lidí. Studentské inscenace a projekty mladých tvůrců často přinášejí autentické osobní výpovědi a otevírají společensky aktuální témata.

České prostředí je typické silným propojením amatérské a profesionální sféry. Mnoho významných osobností současného divadla z amatérského prostředí vzešlo a pravidelně se k němu vrací jako

Národní institut pro kulturu Czech Cultural Institute

lektoři či tvůrci. Amatérská scéna je navíc skutečným inkubátorem autorské dramatiky a nových divadelních forem.

Nejsilnějším aspektem amatérského divadla je schopnost tvořit. Nejde jen o samotné hraní na jevišti, ale také o společnou dramaturgii včetně rozhodnutí o výběru textu scénografií, a často i kolektivní režii. Od kostýmů, svícení, inspic. Prostě o všechno se divadelníci musí sami postarat. Amatérské divadlo stojí na radosti ze spolupráce – na touze potěšit diváka a sdílet společné chvíle s lidmi, kteří cítí a vnímají divadlo podobně.“ - říká Jakub Pilař, režisér, herec a vedoucí divadelního souboru ŽUMPA

Tradice českého amatérského divadla je nejvýrazněji vidět na Jiráskově Hronově, nejstarším kontinuálně probíhajícím festivalu amatérského divadla na světě. V roce 2025 (95.ročník) jej podle pořadatelů navštívilo 40 tisíc lidí. Kromě Jiráskova Hronova probíhá každoročně po celé ČR více než 1000 přehlídek, festivalů a akcí spojených s amatérským divadlem.

„Zápis hraní českého amatérského divadla do Reprezentativního seznamu UNESCO mezinárodně uznává význam tohoto živého dědictví a závazek České republiky pečovat o jeho zachování. Zároveň podporuje rozvoj této kulturní tradice a posiluje mezigenerační předávání znalostí a dovedností. V neposlední řadě přispívá k větší viditelnosti české kultury v mezinárodním kontextu“, říká za Ministerstvo kultury ředitelka odboru regionální a národnostní kultury Kateřina Klementová.

V návaznosti na zápis vzniká ve spolupráci Ministerstva kultury, Národního institutu pro kulturu a amatérských divadelníků celorepublikový projekt *Amatéři sobě* zaměřený na podporu a viditelnost této tradice. V roce 2026 nabídne řadu oslav a kulturních aktivit, do kterých se zapojí velká část amatérských souborů, přehlídek a festivalů napříč republikou. Projekt má podpořit společnou radost z mezinárodního uznání tohoto fenoménu, který se stal desátým statkem zapsaným na Reprezentativní seznam nehmotného kulturního dědictví lidstva UNESCO a zároveň nejrozsáhlejším statkem, jenž kdy Česká republika na tento seznam zapsala. Průběžné informace o oslavách budou dostupné na webu www.amaterisobe.cz.

Další informace, rozhovory:

Národní institut pro kulturu

Jan Julínek – koordinátor projektu
jan.julinec@nipk.cz
t. 603 113 222

Pavčina Svatoňová – PR
pavlina.svatonova@nipk.cz
t. 739 077 956

Užitečné odkazy:
www.amaterisobe.cz